

# Temaer

Version udarbejdet til pilottest februar 2024

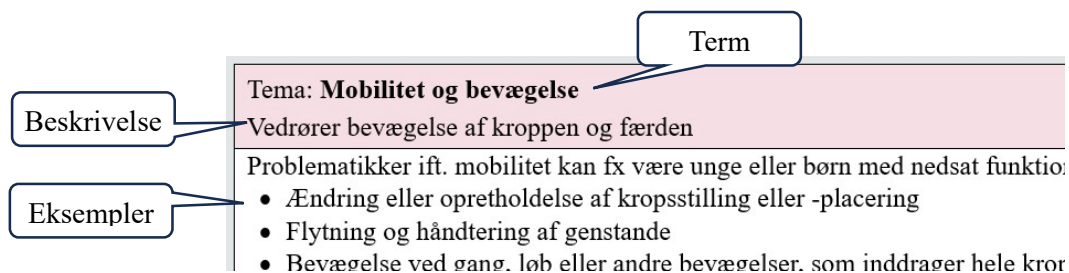
Dette dokument indeholder temaer, som er identificeret og beskrevet af kommunale sagsbehandlere i det fælleskommunale projekt: Fælles Faglige Begreber – Børn & Unge i løbet af 2022 og 2023.

Temaerne skal understøtte en mere ensartet dokumentationspraksis på området for udsatte og handicappede børn og unge.

Temaerne er overordnet inddelt i 3 områder:

- Barnets udvikling (side 2-4)
- Forældrekompetencer (side 5)
- Familie og omgivelser (side 6)

Hvert tema indeholder en term, en beskrivelse og eksempler – se illustrationen nedenfor.



# Barnets udvikling

## Mental

### Tema: **Emotionel og psykisk tilstand**

Vedrører følelser og mentale udfordringer

Problematikker, der i høj grad påvirker barnet/den unge ift. det emotionelle og psykiske, kan fx være

- Forståelse for egne begrænsninger, hvis barnet/den unge fx har en funktionsnedsættelse eller nedsat mental funktion
- Udfordringer knyttet til søvn
- Mange raserianfald eller raserianfald, der kan tage lang tid at afslutte
- Manglende selvtillid
- Længerevarende nedtrykthed eller modløshed
- Stor grad af ængstelse
- Hyppige skift mellem optimisme og pessimisme
- Identitetsopfattelse, herunder kønsidentitet
- Angstproblematikker, herunder vægtangst
- Længerevarende ensomhed
- Påvirket følelsesliv pga. traumatisk oplevelse (fx krigstraume, ulykke, dødsfald i familien)
- Selvmordsforsøg
- Udredte (psykiske) diagnoser

### Tema: **Kognitiv funktion**

Er de mentale processer i hjernen, der gør, at man kan tilegne sig og anvende viden

Et barn eller ung kan have nedsat kognitiv funktion, der kan vise sig som fx problemer med

- Indlæring
- Hukommelse
- Opmærksomhed og at koncentrere sig
- At skabe og bevare overblikket
- At lege på alderssvarende niveau
- At forstå og orientere sig i sine omgivelser
- Forstå beskeder

Nedsat kognitiv funktion kan fx være pga. udviklingshæmning, hjerneskade eller nedsat bevidsthedstilstand.

### Tema: **Kommunikation**

Er en evne, der består i at kunne udtrykke sig og indgå i udveksling af tanker, følelser og ideer verbalt eller nonverbalt mellem en eller flere personer. Begrebet vedrører også evnen til at kunne frembringe kropssprog, lyd og tale.

Barnet/den unge kan have udfordringer med kommunikation, hvilket kan vise sig som udfordringer med fx at

- Udtrykke basale behov
- Formulere sætninger, der er alderssvarende
- Sproget ikke er alderssvarende, kan fx ikke indgå i længere samtaler

# Barnets udvikling

## Fysisk

### Tema: Fysisk sundhed

Vedrører fysisk aktivitet og kostvaner

Udfordringer kan være

- Fysisk inaktivitet, der er bekymrende for barnet/den unges sundhed
- Bekymrende adfærd vedr. kost og kostvaner (hvis fagprofessionelle har konstateret en spiseforstyrrelse, dokumenteres kostproblemer under tilstanden: 'Emotionel og psykisk')
- Over- eller undervægtig
- Langvarig og/eller alvorlig sygdom

### Tema: Mobilitet og bevægelse

Vedrører bevægelse af kroppen og færden

Problematikker ift. mobilitet kan fx være unge eller børn med nedsat funktionsevne, der har udfordringer med

- Ændring eller opretholdelse af kropsstilling eller -placering
- Flytning og håndtering af genstande
- Bevægelse ved gang, løb eller andre bevægelser, som inddrager hele kroppen
- Anvendelse af udstyr
- At benytte forskellige transportmidler

### Tema: Rusmidler

Er den samlede mængde af forhold, der relaterer til personens brug af rusmidler

Barnet/den unge kan have en bekymrende hyppig brug af rusmidler eller selvmedicinering med fx hash, alkohol- og stofmisbrug eller misbrug af lægemidler.

### Tema: Sanser

Specifikke fysiske funktioner, der vedrører sanseapparatet

Barnet/den unge kan have problematikker, der vedrører

- Hørelse
- Syn
- Smerte
- Berøring
- Temperatur
- Lugte og smage
- Opfattelsen af kropsdeles position i forhold til hinanden

# Barnets udvikling

## Social

### Tema: Sociale kompetencer og fællesskaber

Er evne, lyst og vilje til at indgå i relationer med andre og deltage i fællesskaber

Barnet/den unge kan have svært ved,

- At knytte sig til andre børn og kan fx isolere sig
- Forståelse af egne grænser og have respekt for andres, de kan fx have en seksuelt grænseoverskridende adfærd
- Håndtering af konfliktfyldte eller uforudsigelige fællesskaber, kan ofte være i konflikt med andre børn
- At finde en balance mellem egne og andres behov
- Mentalisering, udfordringer med at forstå og tolke andres adfærd, herunder aflæse og reagere på andres følelser
- Indgå i samspil med andre i fx samarbejde med andre elever i skolen
- Lege med andre, kan fx kun deltage i kommandolege, eller det kan være svært for andre at aflæse, om barnet vil lege eller slå

### Tema: Skoledeltagelse

Vedrører fremmøde og deltagelse i skole

Barnet/den unge kan have svagt fremmøde (stort skolefravær).

Skolefravær kan fx skyldes, at barnet/den unge ude af stand til at gå i skole, som følge af sygdom eller mistrivsel.

Barnet/den unge møder op i skole, men har fx svært ved at

- Modtage instruktion og kollektiv information fra lærere
- Gennemføre tildelte opgaver eller har behov for støtte til igangsætning af opgaver
- Sidde stille i timerne (meget urolig), har svært ved at holde fokus
- Bevare motivationen og virker opgivende

### Tema: Selvstændighed

Evnen til at klare gøremål og skabe en hverdagsstruktur

Barnet/ den unges udfordringer med selvstændighed skal vurderes alderssvarende.

Eksempler på udfordringer med selvstændighed kan være:

- Børnehavebørn, som ikke selv kan tage (over-)tøj af og på
- Børnehavebørn, der ikke selv kan spise, men skal laves
- Handicappede børn, som ikke kan klare hverdagsaktiviteter, som fx badning, påklædning og toiletbesøg
- Unge, der har behov for at blive påmindet om aktiviteter, fx at gå i bad, børster tænder, spise morgenmad, gøre sig klar til at komme ud ad døren
- Unge, der er flyttet hjemmefra og har svært ved fx at holde styr på aftaler, planlægge, huske og igangsætte opgaver
- Unge, der har svært ved at gennemføre en ungdomsuddannelse eller fastholde et job
- Unge, der pga. handicap har svært ved at leve et ungeliv

### Tema: Risikoadfærd ift. kriminalitet

Adfærd, der indebærer en høj grad af risikovillighed ift. kriminalitet

Barnet/den unge kan have en usund risikoadfærd, som fx kan være:

- Adfærd der kan lede til kriminalitet, fx tyveri, vold, deling af forbudt pornografisk indhold
- Prokriminelle holdninger
- Omgås straffede personer (fx medlemmer af bander)
- Hændelser der involverer politi, fx tilråb til politiet, affyring af fyrværkeri i retning af politi, deltagelse i slagsmål

En usund risikoadfærd kan lede til, at barnet/den unge har kontakt med SSP

### Tema: Overgreb

Barnet/den unge udsættes for krænkende eller voldelige hændelser

Overgreb kan være seksuelle eller voldelige overgreb, der aktuelt skal gribes ind overfor.

Det kan også være overgreb, som er sket i fortiden, men som stadig påvirker i en grad, så der skal iværksættes en indsats, fx terapi.

# Forældrekompetencer

## Forældrekompetencer

### Tema: **Barnets sikkerhed**

Omsorgspersoners kompetencer til at sikre, at barnet/den unge er uden for fare eller fri for uønsket eller ubehagelige situationer

Omsorgspersoner kan have manglende kompetencer ift. at

- Kunne forudsige og beskytte barnet eller den unge mod alvorlig/traumatiserende fare
- Beskytte barnet eller den unge mod fysiske, psykiske og seksuelle overgreb
- Beskytte barnet eller den unge fra andre, der udviser en skræmmende eller grænseoverskridende adfærd

### Tema: **Følelsesmæssig omsorg**

Omsorgspersoners kompetencer til at skabe en kærlig og hensynsfuld relation til barnet/den unge

Omsorgspersoner kan have manglende kompetencer ift. at

- Være sensitive og nærværende overfor barnet/den unge
- Have positiv kontakt med barnet/den unge
- Udvide følelsesmæssig varme overfor barnet
- Mentalisere og dermed have barnets eller den unges omsorgsbehov for øje
- Have en følelsesmæssig tilknytning til barnet eller den unge

### Tema: **Grænsesætning og konflikthåndtering**

Omsorgspersoners kompetencer til at sætte grænser ift. hvad barnet/den unge må og ikke må, og evne til at håndtere konfliktfyldte situationer med barnet/den unge

Omsorgspersoner kan have manglende kompetencer ift.

- At sætte grænser og rammer, fx unge der kommer meget sent hjem på hverdage og ikke får tilstrækkelig søvn, eller unge, der har et overdrevet forbrug af PC, tablet, smartphone, etc.
- Konfliktløsningsstrategier og at fungere som et godt eksempel for barnet eller den unge
- At understøtte barnet eller den unges evner til at vise hensyn til andre

### Tema: **Stabilitet og forudsigelighed**

Omsorgspersoners kompetencer til at sørge for stabile rutiner og evne til at optræde konsistente

Omsorgspersoner kan have svært ved at skabe stabilitet og forudsigelighed, hvis de fx

- Selv har udfordringer indenfor det emotionelle og psykiske område
- Har svært ved at fastholde de tiltag, som sættes i gang, eller giver op, når der er modstand

Omsorgspersoner kan have manglende kompetencer ift. at sørge for at barnet/den unge fx får

- En regelmæssig og næringsrig kost
- Tilstrækkelig søvn

Omsorgspersoner bidrager ikke til stabilitet ift. skoledeltagelse, fx ved manglende opbakning til skolen eller være svære at komme i kontakt med

### Tema: **Stimulering og vejledning**

Omsorgspersoners kompetencer til at opmuntre barnet til at udvikle sig socialt, fysisk og intellektuelt

Omsorgspersoner kan have udfordringer med at stimulere og vejlede barnet/den unge alderssvarende, fx med at

- Støtte og stimulere barnet eller den unges kognitive, sproglige og motoriske udvikling
- Have positive forventninger til barnet eller den unge
- Have for høje forventninger til barnet eller den unge, fx sætter krav og rammer, der ikke kan efterleves
- Anerkende barnet og den unge for dets anstrengelser og præstationer
- Engagere sig i barnet eller den unge ved bl.a. at lege eller snakke med barnet eller den unge

# Familie og omgivelser

## Omgivelser

### Tema: **Boligforhold**

Forhold, der vedrører det sted, barnet/den unge bor

Problematikker ift. boligforhold kan fx være

- Udsættelse af bolig
- Fogedsag
- Kritisabelt indeklima for den bolig barnet/den unge bor i

### Tema: **Netværk**

Vedrører støtte fra andre end de primære omsorgspersoner

Et barn eller ung kan have udfordringer med at klare sig selv pga. fravær af netværk og relationer omkring sig. Det kan fx være unge, der

- Ankommer til landet uden familie (flygtninge)
- Skal fraflytte et bosted uden at have kontakt til familie
- Løslades fra fængsel
- Har brudt med familien, fx pga. social kontrol, stærkt religiøse rammer (fx nægte tvangsægteskab), misbrug eller vold

## Familieforhold

### Tema: **Misbrug omsorgsperson**

Omsorgsperson har et misbrug af rusmidler

Omsorgsperson har et aktuelt og konstateret misbrug af rusmidler, som bevirker, at personen ikke kan opretholde et trygt og sikkert hjem eller drage tilstrækkelig omsorg for barnet/den unge.

### Tema: **Kriminalitet omsorgsperson**

Omsorgsperson har en kriminel adfærd

Omsorgsperson har en aktuel dom for kriminalitet, som bevirker, at personen ikke kan opretholde et trygt og sikkert hjem eller drage tilstrækkelig omsorg for barnet/den unge.

### Tema: **Forældrenes økonomiske situation**

De primære omsorgspersoners evne til kunne klare sig økonomisk

Omsorgspersoner kan have manglende eller pressede økonomiske ressourcer eller gældsforhold. Omsorgspersoners økonomiske situation kan være udfordret af manglende tilknytning til arbejdsmarkedet pga. fx et multihandicappet barn i familien, som er meget plejekrævende.

### Tema: **Indbyrdes relationer i familien**

Vedrører karakteren af de relationer, medlemmerne i en familie har med hinanden

Der kan fx være anspændte eller konfliktfyldte relationer mellem personens familiemedlemmer eller primære omsorgsgivere

### Tema: **Sundhed og trivsel hos forældre**

Sundhed og trivsel hos de primære omsorgspersoner som forudsætning for familiens hverdagsliv

Sundheds- og trivselsmæssige udfordringer hos de primære omsorgspersoner, som fx langvarig alvorlig sygdom eller dødsfald.

Omsorgspersoner kan også blive udfordret på deres trivsel og sundhed, hvis der fx er et meget omsorgskrævende barn i familien.

### Tema: **Funktionsevne hos forældrene**

Betydeligt eller varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne hos de primære omsorgspersoner

Det kan være langvarige eller kroniske funktionsnedsættelser, som fx udviklingshæmning, sindslidelser, nedsat bevægelsesfunktion eller hjerneskade.

### Tema: **Sundhed og trivsel hos søskende**

Sundhed og trivsel hos søskende som påvirker familiens hverdagsliv

Søskende, der har et alvorligt længerevarende sygdomsforløb, eller er i svær mistrivsel kan påvirke familiens hverdagsliv. Søskende kan blive udfordret på deres trivsel og sundhed, hvis der fx er et meget omsorgskrævende barn i familien.